

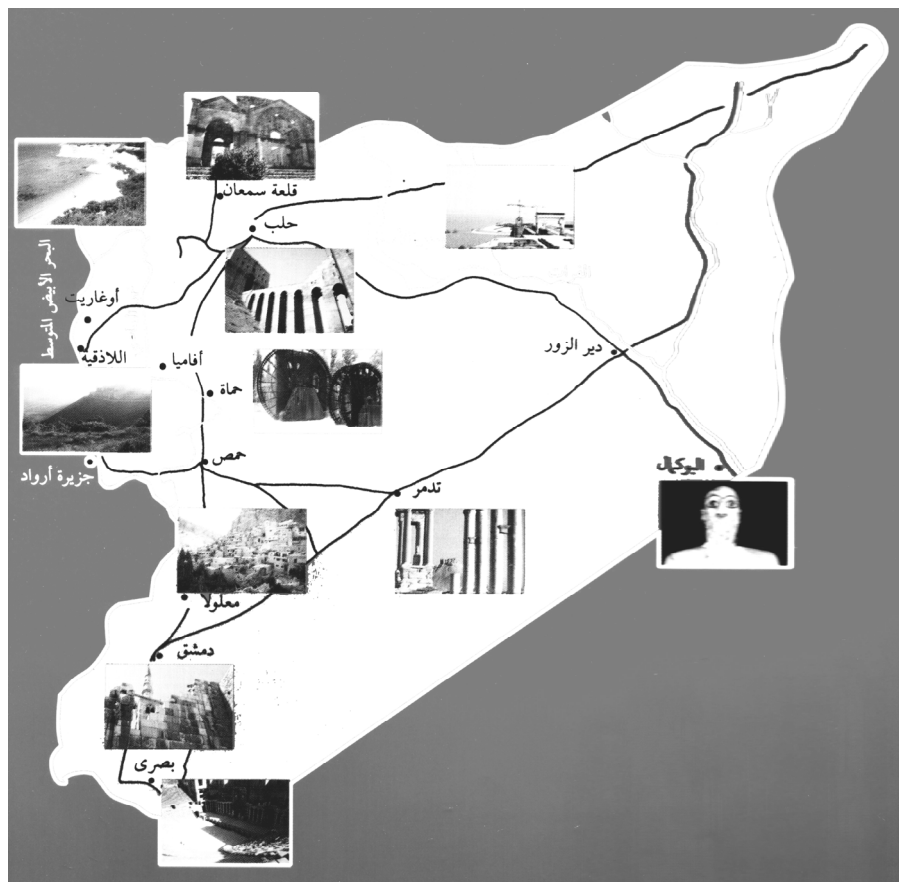
УДК 7251727.011.8

О.О. Панченко

РОЛЬ ОРНАМЕНТІВ У РОЗВИТКУ СИРІЙСЬКОЇ АРХІТЕКТУРИ

Про Сирію, можна сказати, що вона являється оглядовою книгою людської цивілізації. Це стародавня країна, яка зберегла до сьогодення свій історичний скарб великого значення не тільки для її народу, а й людства в цілому. Вона знаходиться на перехресті трьох континентів: Азії, Африці, Європи, що давало широкі можливості. Завдяки цьому на протязі всієї історії розвитку територія Сирії неодноразово захоплювалася греками, візантійцями, римлянами, хрестоносцями, персами, французами. Все це в значній мірі вплинуло на архітектуру Сирії [1].

На території цієї країни знаходиться величезна кількість архітектурних пам'яток, у кожному без винятку місті збереглася до сьогодення своя "перлина" історії. Такі міста, як Пальміра (Тудмор), Аліппо, Босра, Хама, Угаріт та інші відомі своїми національними скарбами (мал.1).

Мал. 1.

Дамаск – один із самих стародавніх міст світу і сама стародавня "функціонуюча" столиця. Треба зазначити, що найбільшим надбанням Сирії

являється стара частина міста Дамаск., зберігший місцями доантичну планування, на його території розміщені декілька десятків культурно – історичних і архітектурних споруд, територія якого охороняється законом від забудови чи псування архітектурних пам'ятників. Старе місто датовано істориками приблизно 8 тис. років до н.е. (мал. 2) Про одну із вулиць старого міста згадувалося навіть у найважливішій книзі християнства Біблії. Відомий архітектурний пам'ятник на території міста це мечеть "Умові"- найбільша і найдревніша мечеть Дамаску і світу, з унікальними мозаїками із золотої смальти [2]. Також треба відзначити, ринок "Аль-Хамідіє", який займає величезну площу, тут можна знайти все....

Мал. 2 Стара частина Дамаску

Майже вся стародавня архітектура Сирії пов'язана з орнаментальністю. Він являється одним із самих головних традиційних засобів декоративно – художнього оформлення в архітектурі Сирії. Орнаментальне мистецтво одно із самих стародавніх [5].

"Слідусь мати на увазі, що орнаментальність несе загальноарабський характер, але сирійський декоративний орнамент відрізняється від інших держав визначеною ступінню стриманості [3, с.108]".

Історія орнаменту почалась біля 2 тис. років назад ще з домусульманської епохи. З приходом ісламу до Сирії зображення людей було

заборонено, це пояснювалось релігією. Внаслідок цього сирійські zodчі виклали все своє вміння і майстерність на створення різноманітних орнаментів, які вражали своєю неповторністю і красою.

"Слово орнамент виникло від латинського— *ornamentum* – прикраса [5]".

Традиційний орнамент пройшов довгий шлях вдосконалення, створюючи стійкі мотиви орнаменталізації, але треба відмітити, при такій кількості малюнків орнаментів рідко повторюються. Орнамент складається із набору повторюваних елементів. Комбінуючи орнаментальні мотиви мастера досягають дивовижного різнобарв'я форми.

Орнаменти розділяються на види по способу зображення, по техніці виконання, по місцю розміщення. Орнаментальні ансамблі можна побачити скрізь у стародавній архітектурі Сирії у бездоганному виконанні сирійських майстрів.

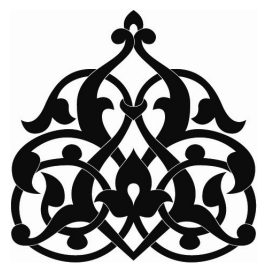
- *по способу зображення буває : рослинний, геометричний, епіграфічний і сталактит (араб. Мукарнаса):*

Рослинний орнамент (мал. 3) найдревніший із орнаментів і бере свій початок з домусульманської епохи. В його узорах можливо розгледіти переплітіння різноманітних рослин з бутонами квіток [4]. Цей орнамент можливо побачити на стелі у вигляді ажямі (дерев'яна основа та малований орнамент), також у вигляді інкрустації з використанням дорогих сортів дерева і перламутру. Також при оформленні полу у вигляді мраморної мозаїки, на стінах розміщується також у вигляді мозаїки над нішами, дверними і віконними конструкціями.

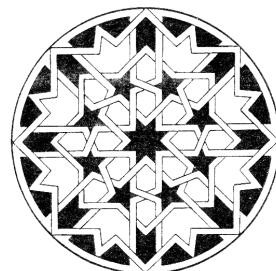
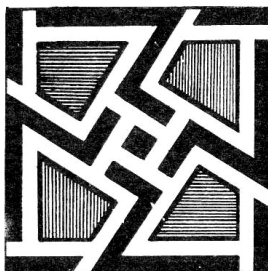
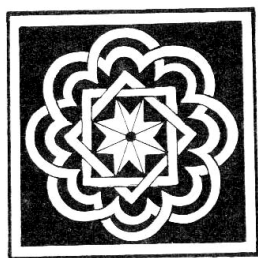
Геометричний орнамент з'явився в наслідок узагальнення фігур і предметів за допомогою умовних прийомів. Цей орнамент, пройшовши довгий шлях вдосконалення, дійшов до нашого часу в своєму досконалому вигляді. Без нього не обходиться не один елемент традиційної архітектури і інтер'єру. Він може використовуватися всюди, наприклад на полу у вигляді мраморної мозаїки, а також на стелі, стінах, декоративних елементах, на фасадах в самих різноманітних техніках виконання [6 ; 7].

Епіграфічний орнамент з'явився після приходу ісламу в Сирію. Він включає в себе стилізовані надписи Куфу, в основному, з священної книги Корану, і також арабські вірші та прислів'я. Використання його видно на стінах у вигляді різьблення по каменю, а також у нішах.

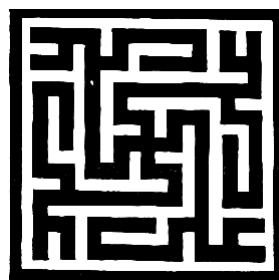
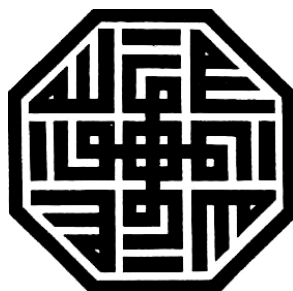
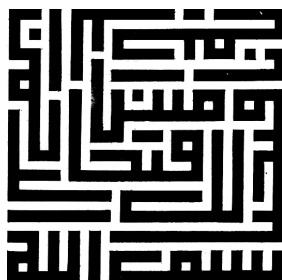
Сталактити це ліпнина – мукарнасат дійшла до нашого часу у досконалому своєму вигляді. В основному використовується в нішах на фасадах будівель, також у приміщеннях.

Мал. 3. Рослинний орнамент

Мал. 4. Геометричний орнамент

Мал.5. Епіграфічний орнамент

Мал. 6. Сталактити

- *по техніці виконання:*

Техніка виконання орнаменту різноманітна, також він може бути площинний та об'ємний різновиди різного орнаменту являються різьблення по дереву і каменю. Керамічний орнамент може бути виконаний з

різнокольорові кераміки. Орнамент у техніці інкрустації, як правило, із дорогих сортів дерева, перламутру, мрамору. Розписний орнамент частіше всього зустрічається на керамічній плитці. Вітраж це зеднання різнокольорового скла в основному у геометричний орнамент [7].

Нажаль сьогодні в сучасній архітектурі сирійські орнаменти можна побачити майже тільки в мечетях, але і вони у дуже простому виконанні. Сирійські архітектори все більше, забуваючи про національний здобуток країни, зосереджують свою увагу на так званому європейському стилі архітектури.

Дуже важливим є питання збереження філософії орнаментів в сирійській архітектурі у сучасному будівництві з використанням нових технологій і матеріалів. Малюнок орнаментів настільки досконалий, що його можна використовувати в багатьох напрямках архітектури: при розробці планів, при оформленні фасадів, також при розробці інтер'єрів і екстер'єрів.

Список використаної літератури:

1. Современная Сирия. Справочник. Москва, 1974 год.
2. Дружинина А.А. "Старая и новая Сирия" Москва 1979 г.
3. Файсал Ахмад Аль – Дайри. Архитектура общественных зданий Сирии периода независимости. / Дисс. на соиск. ученой степени канд. арх. – О., 1992. - 130 с.
4. Деннике Б.П. Архитектурный орнамент Средней Азии. – М.: Л., 1939. – 223 с.
5. Алексеев С. Архитектурный орнамент. – М.: Госиздат, 1954. – 129 с.
6. L'ARCHITECTURE SACREE DE L'ISLAM. Yves Korbendau. ACR Edition Internationale, courberioie (Paris), 1997. – p. 481
7. Islamic ornamental design. Office du Livre, Paris, 1993. – p. 193

Анотація.

В даній статті розглядаються історичні прояви появи і розвитку традиційних сирійських орнаментів. З'ясували, що орнаменти розділяються на види по способу зображення, по техніці виконання, по місцю розміщення. Представленні приклади рішень орнаментальних композицій.

Аннотация.

В данной статье рассматриваются исторические предпосылки возникновения и развития традиционных сирийских орнаментов. Выяснили, что разделяются по способу изображения, по технике исполнения, по месту размещения. Представлены примеры решений орнаментальных композиций.